

פרשת בהר

קצר ומעניין לפרשת השבוע

בית הכנסת הקהילתי
גני ארזיזון

זמני השבת

19:11	הדלקת נרות
19:20	מנחה
08:30	שחרית
10:00	תפילת ילדים
10:30	קידוש
18:00	מנחה
20:10	ערבית
20:09	צאת השבת

פתיחתה של פרשת בהר מחזירה אותנו אחורה, אל פתיחת ספר ויקרא. ספר ויקרא נפתח בקריאתו של ה' אל משה מהמשכן, לאחר שמוקד ההתגלות עבר מהר סיני אל אוהל מועד, מבין שני הכרובים. שם ניתנו דיני הקרבנות, הטומאה והטהרה, ושאר המצוות של ספר ויקרא. פרשת בהר, הקרובה לסיום הספר, משיבה אותנו אל הר סיני, אל התקופה שלפני ההתגלות שבאוהל מועד ומוכיחה שבמקומות מסוימים אכן אין מוקדם ומאוחר בתורה - פרשה זו ניתנה בבירור לפני יתר פרשות ספר ויקרא, בעת שמשה היה עוד על הר סיני. מדוע אם כן נכתבה כאן? מדוע לא ניתנה פרשת בהר בספר שמות?

אפשר לומר שהתורה בחרה לחתום את ספר ויקרא בפרשה המוקדמת הזו, משום שבפרשה זו ניתנות המצוות הקשורות לארץ - שמיטה ויובל. אלמלא חטאו בני ישראל בחטא המרגלים, היו נכנסים לארץ בתחילת ספר במדבר ומממשים את ההבטחה הגדולה ביציאת מצרים - והבאתי אתכם אל הארץ. לכן ביקשה התורה לחתום את ספר ויקרא דווקא עם מצוות הקשורות לארץ, כהכנה לכניסה אליה. ואמנם תשובה זו עונה על השאלה מדוע בחרה התורה לסיים את ספר ויקרא במצוות הקשורות בארץ, אך עדיין קשה למה מוזכר שמצוות אלו ניתנו בהר סיני, אזכור שיוצר בלאגן כרונולוגי.

תשובה אחרת היא שחתימת ספר ויקרא דווקא בפרשה שניתנה בהר סיני מבקשת ליצור מסגרת ביחס למצוות התורה. מצוות התורה אינן נטולות הקשר אלא בעלות רקע מסוים, שרק בהכרתו, נדע לקיימן באופן הנכון. כשהתורה חותמת את ספר ויקרא בפרשה שניתנה בהר סיני, היא בעצם שמה את כל ספר ויקרא בסוגריים. עיקר מתן תורה הוא מה שאמור בהר סיני, זו התכנית האידיאלית לקיום הרוחני של העם - עם עשרת הדברות, תורת המשפטים ואל שלא שוכן במקום מסוים אלא העם מתעלה אליו. חטא העגל הוריד את התוכנית האידיאלית לקרקע, כשעם ישראל הראה שהוא אינו מסוגל לעבוד אל מופשט והשכינה נדרשה

להופיע בארץ, במבנה מוגדר ובאמצעים פולחניים. שינוי זה הוביל ליצירת תורת קדושה חדשה, מחוברת לארץ, כפי שפירט ספר ויקרא. עם זאת, חשוב היה לתורה להדגיש שכל זה ניתן בסוגריים בלבד, כתגובה לנסיבות שחייבו את הופעתן, אך לא חלק מהאידיאל הראשוני. לכן דיניהן ניתנו באוהל מועד ולא בהר סיני. כעת, לקראת חתימת ספר ויקרא, חוזרת התורה למצוות שניתנו בהר סיני, כדי למסגר את תורת הקדושה בהקשר המסוים שלה, ולהורות: המסלול הראשי והבסיסי של התורה הוא זה שניתן בהר סיני. לאחר ההפסקה שנעשתה לטובת המשכן ודיניו, התורה חוזרת למסלולה. מכאן גם תוכחות הנביאים לבני ישראל על כך שקיימו את עבודת המקדש במלואה בעודם רוצחים וגונבים ומטים משפט. הנביאים לא התנגדו לקרבנות אלא הטיפו לכך שעבודת המקדש היא קומה נוספת על בסיס הברית שניתנה בסיני ולא יכולה להחליף אותה. לכן אין לעבודת המקדש כל תוקף, כאשר עם ישראל עובר על האמור בהר סיני.

תשובה נוספת נמצאת במספרים שבפרשה: בתום שש שנים מגיעה שנת שמיטה. בתום מחזור בן 7 שנות שמיטה מגיעה שנת היובל, שנת ה-50. באופן דומה, אנו סופרים 6 ימים ומקדשים את היום השביעי, וסופרים מחזור בין 7 שבתות ומקדשים את היום ה-50 - חג השבועות. שנת היובל מוכרזת באמצעות תקיעת שופר ביום הכיפורים של תחילת שנת החמישים וגם במעמד הר סיני שימש השופר - היובל - כאות: "במשוך היובל המה יעלו בהר". מה פשר הדמיון שבין מצוות השמיטה והיובל לספירת העומר? הכלי יקר טוען בעניין זה כי תכלית מצווה היובל היא לחקות את התהליך שעבר עם ישראל במעמד הר סיני, רק בארץ ישראל. כשם שזכה העם בחירות רוחנית במעמד הר סיני, כך הוא זוכה בחירות רוחנית בשנת היובל; וכשם שהר סיני נאסר בזריעה וחרישה בעקבות קדושתו, כך גם ארץ ישראל אסורה בעבודת הקרקע ביובל. אל שני המעמדות אנו סופרים במספרים זהים, כדי לבטא את הדמיון ביניהם.

בהערת אגב - מה פירוש המילה יובל? רש"י מפרש: על שם תקיעת השופר. יובל הוא איל, שופר היובל הוא שופר העשוי מקרן האיל ושנת היובל נקראת כך על שם הציווי לתקוע בשופר ביום הכיפורים שבראשית שנת היובל. ראב"ע מפרש שיובל לשון שילוח, על שם שילוח העבדים אך הוא לא מבאר מה הקשר בין שתי המילים, איך הגיע מייובל לשילוח. הרמב"ן דוחה את דברי רש"י: במשנה בראש השנה מפורש שתקיעת השופר בשנת היובל הוא מקרן יעלים ולא מקרן איל (לדעת ר' יהודה). ואולם להלכה תקועים בשופר של איל בכל שנה). על כן דעתו קרובה לדעת הראב"ע: יובל אינו על שם השופר אלא על שם הדרור. יובל את העבדים בחזרה לבתיהם וכל אדם יובל לאדמתו המקורית.

שבת שלום!

שבת ארוח בבית הכנסת הקהילתי | בשבת פרשת בהעלותך 11/6, ישיבת מגדל התורה תתארח בקהילה שלנו. ישיבה של דוברי אנגלית בראשות הרב גינזברג, תושב הישוב. אנו מחפשים משפחות לארח את הבחורים ללינה וסעודת ערב שבת. למעוניינים נא לפנות לעדינה בטלפון 0587977116 או בווצאפ - +19143364660.

אימון כושר קרבי לנוער בבית הכנסת הקהילתי אימון כושר קרבי לנוער (בנים) לגילאי 12-20 בהנחיית מייג'ור שילה שמואל. מעוניינים לפתוח אימון שבועי בעלות סימלית של כ- 50 ש"ח בחודש. כל המעוניינים נא להירשם דרך הקישור שבקבוצת הווצאפ. לפרטים נוספים: שילה שמואל 0546629744.

עדכוני נוספים

גיליונות נחמה | איסור ריבית

בבא מציעא ע"ד ע"ב: ואלו עוברין בלא תעשה: המלווה (בריבית) והלווה (בריבית) והע"ב והע"ב, וחכמים אומרים: אף הסופר, עוברים משום (ויקרא כ"ה ל"ז) "את כספך לא תתן בנשך" ומשום (שם ל"ו) "אל תקח מאתו נשך" ומשום (שמות כ"ב) "לא תהיה לו כנושה" ומשום (שם) "ולא תשימון עליו נשך" ומשום (ויקרא י"ט) "ולפני עיור לא תתן מכשול".

1. התוכל להסביר למה הקדימה הגמרא את פסוק ל"ז ("את כספך לא תתן...") ואחריו את ל"ו ("אל תקח מאתו..."), ולמה לא הלכה לפי סדר הפסוקים בתורה?
2. מה עניין הפסוק ויקרא י"ט ו"ד "ולפני עיור לא תתן מכשול" לאיסור ריבית, והלא המלווה והלווה אינם "עיורים", כי יודעים הם אשר לפניהם?

פסוק ל"ה: "וְכִי יִמֹךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בוֹ..." רש"י: ד"ה והחזקת בו: אל תניחהו שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה? למשאו שעל החמור, עודהו על החמור - אחד תופש בו ומעמידו, נפל לארץ, חמישה אין מעמידין אותו.

- 1. מה קשה לרש"י בפסוקנו?
- 2. למה השתמש רש"י בשני פעלים "שירד ויפול" ולא הסתפק באחד?
- 3. לשם מה הביא רש"י כאן את משל החמור - מה רצה להבהיר על ידי כך?

"אל תונו איש את אחיו" - ע"פ מכון הלכה ברורה ובירור הלכה האיסור הנזכר בפרשתנו "אל תונו איש את אחיו" (כה"ד) הוא למכור דבר ביותר משישית מערכו האמיתי, או לקנות דבר בפחות משוויו האמיתי ביותר משישית, כשהמוכר אינו יודע. כאשר האונאה היא בשיעור שישית יש להחזיר את ההפרש ואין המכירה בטלה, אך כאשר האונאה יתירה על שישית המכירה בטלה לגמרי. נחלקו הראשונים האם איסור אונאה קיים גם בפחות משישית, כשהקונה או המוכר אינם יודעים מהו ערכו האמיתי של החפץ. הרא"ש מסתפק בכך, שכן מצד אחד יש לומר שיש איסור אלא שנוהגים למחול על כך, אולם מצד

ל"ג בעומר - גם השנה המסורת ממשיכה! בל"ג בעומר, יום רביעי בערב יז' אייר 18.5, נפגשים אצל משפחת שרוני ברח' רמב"ם 17. במקום יהיו שולחנות, כסאות, מנגלים, מוזיקה, תאורה, מים, וגחלים. כל משפחה שמגיעה מביאה איתה אוכל חופשי (כלומר: מהשהם בדרך כלל עושים לעצמם - בשרים, סלטים, פיתות, תפוח אדמה, שתיה, חמוצים, חד פעמי וכו'. כמו שאתם מבינים זה אירוע "משותף" וספונטני, לא עושים רשימות של מה כל אחד מביא פשוט באים, משתתפים ונהנים. האירוע מתוכנן לשעה 20:30.

מי שמתכנן להגיע ל"ג בעומר נא להירשם בשביל שנוכל להיערך עם הציוד שנדרש.

שני ניתן לומר שאין בכך שום איסור, משום שזו דרך מקח וממכר שהמוכר קונה בזול ומוכר ביוקר. מספר החינוך משמע שאין בכך איסור, משום שחכמים התירו לעסוק במסחר ולהרויח עד שישית. בעל ערוך השלחן סובר שהתנאי להיתר הוא שהלוקח יודע שהחפץ שווה פחות ומסכים לשלם עליו יותר, אך אם נעלם ממנו לגמרי שוויו האמיתי יש איסור אף בפחות משישית. לעומת זאת כותב הרמב"ן בפירושו לתורה שיש בכך איסור גמור, והמכירה אינה בטלה רק מפני שמוחלים על כך. למעשה כותב הרא"ש שירא שמים יוצא ידי שניהם, ומבאר הסמ"ע שאם הונו אותו בפחות משישית - ימחל, ומאידיך גיסא יקפיד שלא להונו את חבירו אף בפחות משישית.

הטרמפיסטית

באחד הפרוייקטים של אסף (הוא קבלן בנייה), הוא וזוגתו סיגל נסעו לאילת. באחת העצרות שלהם, לפני כושי 101, העלו טרמפיסטית נערה שישבה במושב האחורי. הם שמו לב שהיא הייתה עם ז'אקט.

הנערה הזו, כך תיארו אותה אסף וסיגל, הייתה פטפטנית במיוחד. היא סיפרה על עצמה איפה היא גרה, תיארה את הבית שלה, מי ההורים שלה, מה היא עושה והיא שאלה אותם שאלות אם הם זוג, מאיפה הם, במה הם עוסקים.

אסף וסיגל התעייפו מהנערה הפטפטנית ובשלב מסוים הם התחילו שיחה בינם לבין עצמם. אחרי כמה זמן שמו לב שהנערה, שישבה מאחורה, נעלמה אבל הז'אקט שלה נשאר במושב האחורי.

הם עצרו בצד והתחילו לחפש את הנערה ברכב. אולי קפצה מהרכב, אולי נרדמה, אולי התחבאה מתחת למושבים. אבל אין נערה. נעלמה דמותה.

משהגיעו לאילת, הרגישו סיגל ואסף שהם מחוייבים לשלומה של הנערה הנעלמת. אחרי שסיימו את הסיבוב באילת, בדרך חזרה ללוד (כדי להחזיר את סיגל), עברו דרך קיבוץ ישרש, ששם אמרה הנערה שהיא גרה. הם מגיעים לבית כפי שתיארה הנערה ודופקים בדלת. פותחת להם אישה זקנה מאד והם מספרים לה שהם פגשו את הנערה בדרך לאילת ושהיא אמרה שהיא גרה פה ושהם רוצים לדעת אם הנערה בסדר והגיעה ליעדה.

הזקנה הסתכלה עליהם, הפנתה את הגב ובצעדים איטיים הלכה להביא משהו.

היא הביאה את תמונתה של הנערה. "כן, כן. זאת היא שנסעה איתנו" אמרו אסף וסיגל. "היא בסדר? היא הגיעה לאן שרצתה להגיע?"

הזקנה הביטה בהם פליאה ואמרה - "הילדה נהרגה בתאונת דרכים לפני 12 שנים".

ספייסל אילת קהילתית

רחוקים ובלילה לא רואים כלום מלבד קווי מתאר של ההרים הרחוקים.

אחרי דקה בחדר אביעד קורא לי: אבא, אני לא רוצה להיות בחדר, אני מפחד ממה שאני רואה בחלון.

אני מגיע אליו, עומד לידו ומסתכל: חמוד, זה רק ההשתקפות שלך.

אבא, יש עוד דברים בחלון.

שיחה מהקבר

כשהייתי בחור בן 16 ישבתי ערב אחד בביתו ופתאום הטלפון צלצל. עניתי לשיחה ומהצד השני שמעתי קול של אישה זקנה, מדברת אלי בקול עמום (כאילו היא מדברת מהקבר). האישה ביקשה לדבר עם אמא שלי. שאלתי אותה מי המבקשת והיא ענתה לי "רחל ורטמן". אמא שלי שעמדה לידי סיפרה לי אחר כך שנהייתי לבן כמו סיד, וזאת למה?

בגלל שיום לפני זה חזרנו מהעליה לקבר של דודה של אמי, רחל ורטמן, שנפטרה בדיוק שנה קודם.

נתתי את הטלפון לאמא שלי והשוק שלי גדל פי כמה כשאמא שלי התחילה לדבר איתה בשמחה כאילו היא לא מדברת עם אישה שמתה. מה מסתבר, שלאותה הנפטרת הייתה בת דודה שנייה עם אותו שם בדיוק והיא זאת שהתקשרה באותו ערב. הכל בא על מקומו בשלום כעבור כמה חודשים כשגם הרחל השניה נפטרה וככה הפסקנו לקבל שיחות מלחיצות.

לילה טוב ושינה נעימה!

צעצוע של סיפור

ל הרצפה, ליד המיטה של הבן שלי, יש בובה של קוף. אני חושב שאתמול הקוף היה תלוי על המיטה שלו וכנראה שהקוף נפל.

השעה היתה שתיים עשרה וחצי בלילה ונכנסתי לחדר הילדים בשביל לבדוק אותם לפני שאני נכנס בעצמי למיטה. כל הבית שקט, כולם ישנים, ואני מסתכל על הקוף ותוהה איך הוא הגיע לרצפה ועל מה הוא מסתכל.

יצאתי מחדר הילדים והתארגנתי לשינה - צחצחתי שיניים, ארגנתי בגדים ותיק למחר, חיברתי טלפון למטען.

בנתיים חלפו עשר דקות ונכנסתי שוב לחדר הילדים בשביל לכסות אותם. בדרך החוצה, העפתי מבט נוסף בקוף.

הקוף הסתכל לשמאלו. האם הוא הסתכל גם לפני עשר דקות לשמאלו? לא, המבט שלו היה מקודם לימינו, שזה לשמאלי. האם אחד הילדים קם והזיז אותו? לא יכול להיות. הבית שקט לגמרי, אם מישהו היה קם הייתי שומע. ולמה שמישהו יקום רק בשביל להזיז את הראש של הקוף? הקוף לא באמצע הדרך לשום מקום, אי

דברים בחלון

ערב שבת. אביעד, הבן הגדול, משתולל בארוחת שבת ואני שולח אותו לחדר להירגע. הבית שלנו - בחומה הוא יושב. מבעד לחלון הרים